

ШЛЯХИ ОНОВЛЕННЯ КОДЕКСУ СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ

МЕТА ОНОВЛЕННЯ КОДЕКСУ СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ

1. Наближення положень Кодексу до кращих міжнародних порівняльних практик
2. Приведення окремих положень Кодексу до вимог законодавства
3. Врахування нових етичних викликів та вирішення дилем, які виникають у щоденній роботі судді

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ, ВРАХОВАНІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПРОЕКТУ КОДЕКСУ

1. Бангалорські принципи поведінки суддів

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ, ВРАХОВАНІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПРОЕКТУ КОДЕКСУ

1. Бангалорські принципи поведінки суддів

2. Кодекс поведінки для суддів США

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ, ВРАХОВАНІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПРОЕКТУ КОДЕКСУ

1. Бангалорські принципи поведінки суддів
2. Кодекси поведінки для суддів США

3. Типові правила професійної поведінки Американської асоціації адвокатів

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ, ВРАХОВАНІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПРОЕКТУ КОДЕКСУ

1. Бангалорські принципи поведінки суддів
2. Кодекси поведінки для суддів США
3. Типові правила професійної поведінки Американської асоціації адвокатів

4. Висновки Консультативної ради європейських суддів

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ, ВРАХОВАНІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПРОЕКТУ КОДЕКСУ

1. Бангалорські принципи поведінки суддів
2. Кодекси поведінки для суддів США
3. Типові правила професійної поведінки Американської асоціації адвокатів
4. Висновки Консультативної ради європейських суддів

5. Модельний кодекс Європейської мережі рад правосуддя

КРАЩІ ПОРІВНЯЛЬНІ ПРАКТИКИ ВРАХОВАНІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПРОЕКТУ КОДЕКСУ

1. Бангалорські принципи поведінки суддів
2. Кодекси поведінки для суддів США
3. Типові правила професійної поведінки Американської асоціації адвокатів
4. Висновки Консультативної ради європейських суддів
5. Модельний кодекс Європейської мережі рад правосуддя

6. Етичні принципи для міжнародних кримінальних суддів

КЛЮЧОВІ ЗМІНИ

1. Деталізовано окремі положення Кодексу, які стосуються, як поведінки судді під час виконання професійних обов'язків, так і позасудової діяльності
2. Приведено термінологію Кодексу у відповідність до положень чинного законодавства
3. Доповнено кодекс положеннями, які покликані підвищити незалежність та авторитет судової влади через ряд етичних вимог до поведінки суддів
4. Уточнено обов'язки судді щодо забезпечення неупередженості, гласності та відкритості, нейтральності, а також обмеження щодо публічної діяльності
5. Уточнено зміст тесту «звичайної розсудливої людини»
6. Врегульовано обмеження для використанням суддею технологій штучного інтелекту та соціальних мереж

ПРЕАМБУЛА

ПРЕАМБУЛА

- Покращено структуру преамбули
- Застосовано невичерпний перелік міжнародних актів з питань правосуддя

Забезпечення права кожного на судовий захист на основі утвердження принципу верховенства права, здійснення правосуддя від імені держави Україна на підставі Конституції та законів України встановлюють високі вимоги до моральних якостей судді.

Усвідомлюючи значущість (важливість) своєї місії, з метою зміцнення та підтримки довіри суспільства до судової влади судді України вважають, що зобов'язані демонструвати і пропагувати високі стандарти поведінки, у зв'язку з чим добровільно беруть на себе більш істотні обмеження, пов'язані з дотриманням етичних норм як у поведінці під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій поведінці.

Керуючись Конституцією та законами України, Бангалорськими принципами поведінки суддів, схваленими резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року, та **іншими міжнародними актами, які регламентують статус, права, обов'язки, відповідальність судді і роль судової влади в суспільстві**, ураховуючи статтю 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, з'їзд суддів України затверджує цей Кодекс суддівської етики, положення якого спрямовані на встановлення етичних стандартів, пов'язаних зі статусом судді.

РОЗДІЛ І.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1

Суддя повинен бути прикладом неухильного **додержання вимог закону** і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

Стаття 1

Суддя як носій **судової влади** повинен бути прикладом неухильного **дотримання** принципу верховенства права і вимог закону, присяги судді.

Суддя має усвідомлювати постійну увагу суспільства та **демонструвати** високі стандарти поведінки з метою зміцнення довіри **до судової влади** та **утвердження авторитету правосуддя**.

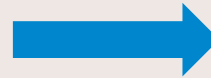
У ситуаціях, коли незалежність та авторитет судової влади під загрозою, судді мають право виступати на їх захист як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Враховано положення Висновку КРЄС № 25 (2022) про свободу вираження поглядів суддів

Стаття 2

Суддя має уникати будь-якого незаконного впливу на його діяльність, пов'язану зі здійсненням правосуддя, та бути незалежним від своїх колег у процесі прийняття рішень. Він не має прав використовувати своє посадове становище в особистих інтересах чи в інтересах інших осіб та не повинен дозволяти цього іншим

Стаття 2

Суддя має уникати конфлікту інтересів, проявляти стійкість до будь-якого тиску або втручання у діяльність, пов'язану зі здійсненням правосуддя, та бути незалежним у процесі прийняття рішень.

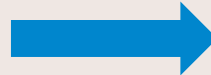
Суддя не може використовувати своє посадове становище в особистих інтересах чи в інтересах третіх осіб.

Приведено зміст статті до вимог антикорупційного законодавства

Стаття 3

Суддя має докладати всіх зусиль до того, щоб на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини його поведінка **була бездоганною**.

Стаття 3

Суддя має докладати зусиль щоб на думку **звичайної** розсудливої людини (законослухняної людини, яка будучи достатньою мірою поінформованою про факти та процеси, що відбуваються, об'єктивно сприймає інформацію та обставини зі сторони) його поведінка **відповідала високому статусу посади** та не викликала **обґрунтованих сумнівів у його доброчесності**.

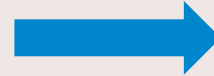
Суддя не повинен допускати поведінки, що створює враження про недотримання ним етичних стандартів судді.

Зміст цієї статті узгоджено з Єдиними показниками для оцінки доброчесності та професійної етики судді в частині визначення звичайної розсудливої людини

Стаття 4

Порушення правил етичної поведінки, встановлених цим Кодексом, не можуть самі по собі застосовуватися як підстави для притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності ~~та визначати ступінь їх вини.~~

Стаття 4

Порушення правил етичної поведінки, встановлених цим Кодексом, не можуть самі по собі застосовуватися як підстави для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Зміст статті приведено у відповідність до положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів»

№ 1402-VIII від 2 червня 2016 року

РОЗДІЛ II.

ПОВЕДІНКА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СУДДІ

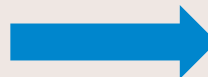
*На відміну від чинної редакції розширено назву розділу, беручи до уваги те, що окрім здійснення правосуддя, суддя може виконувати й інші покладені на нього професійні обов'язки

Стаття 5

Незалежність судді під час здійснення правосуддя є передумовою дії принципу верховенства права та невід'ємною складовою справедливого суду.

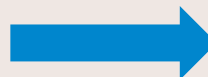
Стаття 5

Незалежність судді під час здійснення правосуддя є передумовою **забезпечення** принципу верховенства права та невід'ємною складовою справедливого суду.

Редакційне уточнення статті

Стаття 6

Суддя повинен виконувати свої професійні обов'язки незалежно, виходячи виключно з фактів, установлених на підставі власної оцінки доказів, розуміння закону, верховенства права, що є гарантією справедливого розгляду справи в суді, не зважаючи на будь-які зовнішні впливи, стимули, загрози, втручання або публічну критику.

Стаття 6

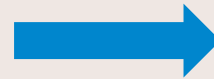
Суддя повинен **здійснювати правосуддя незалежно, виходячи виключно з обставин, установлених під час розгляду справи, за своїм внутрішнім переконанням, керуючись верховенством права, що є гарантією справедливого розгляду справи в суді, не зважаючи на будь-які зовнішні втручання, впливи, стимули, загрози або публічну критику.**

Зміст статті приведено у відповідність до положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № № 1402-VIII від 2 червня 2016 року та положень процесуального законодавства

Стаття 7

Суддя повинен старанно й неупереджено виконувати покладені на нього обов'язки та вживати заходів для поглиблення своїх знань та вдосконалення практичних навичок.

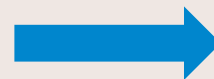
Стаття 7

Суддя повинен **сумлінно і компетентно** виконувати покладені на нього обов'язки, вживати заходів для **професійного зростання** та удосконалення практичних навичок.

Редакційне уточнення статті

Стаття 8

Суддя повинен здійснювати судочинство в межах та порядку, визначених процесуальним законом, і виявляти при цьому тактовність, ввічливість, витримку й повагу до учасників судового процесу та інших осіб.

Стаття 8

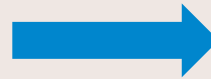
Суддя **під час здійснення правосуддя** у межах та порядку, визначених **законом**, повинен виявляти тактовність, ввічливість, витримку й повагу до учасників судового процесу та інших осіб.

Приведено зміст статті до вимог Конституції та Закону України «Про судоустрій і статус суддів»
№ 1402-VIII від 2 червня 2016 року

Стаття 9

Суддя під час здійснення правосуддя не повинен допускати проявів неповаги до людини за ознаками раси, статі, національності, релігії, політичних поглядів, соціально-економічного становища, фізичних вад тощо та дозволяти цього іншим.

Стаття 9

Суддя повинен поважати людську гідність, яка є джерелом всіх прав і свобод людини та їх основою.

Суддя під час здійснення правосуддя повинен не допускати дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного та соціального походження, майнового стану, стану здоров'я, місця проживання, мовних та інших ознак і не дозволяти цього іншим.

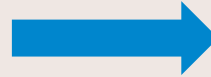
Зміст статті приведено у відповідність до Рішення Конституційного Суду України
від 16.09.2021 № 6-р(II)/2021, положень законодавства про гендерну рівність та протидію дискримінації

РОЗДІЛ II. ПОВЕДІНКА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СУДДІ

Стаття 10

Суддя повинен виконувати обов'язки судді безсторонньо і неупереджено та утримуватися від поведінки, будь-яких дій або висловлювань, що можуть призвести до виникнення сумнівів у рівності професійних суддів, народних засідателів та присяжних при здійсненні правосуддя.

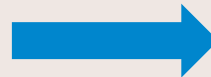
Стаття 10

Суддя повинен виконувати обов'язки судді безсторонньо і неупереджено та утримуватися від поведінки, будь-яких дій або висловлювань, що можуть призвести до виникнення сумнівів у рівності суддів та присяжних під час здійснення правосуддя.

Приведено зміст статті до вимог Конституції та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII від 2 червня 2016 року та внесено редакційні уточнення

Стаття 11

Суддя повинен проявляти повагу до права на інформацію про судовий розгляд та не допускати порушення принципу гласності процесу. Суддя у визначеному законом порядку надає засобам масової інформації можливість отримувати інформацію, не допускаючи при цьому порушення прав і свобод громадян, приниження їх честі й гідності, а також авторитету правосуддя.

Стаття 11

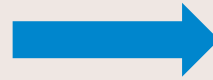
Суддя повинен проявляти повагу до права на інформацію про судовий розгляд, не допускаючи порушення принципу гласності та відкритості судового процесу.

Приведено зміст статті до положень статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII від 2 червня 2016 року

Стаття 12

Суддя не може робити публічних заяв, коментувати в засобах масової інформації справи, які перебувають у провадженні суду, та піддавати сумніву судові рішення, що набрали законної сили. Суддя не має права розголошувати інформацію, що стала йому відома у зв'язку з розглядом справи.

Стаття 12

Суддя повинен проявляти стриманість, виваженість, обачність та поміркованість у висловленні своїх поглядів і думок за будь-яких обставин.

Суддя не може робити публічних заяв та/або коментарів, які компрометують звання судді або підривають авторитет правосуддя.

Суддя має уникати публічних заяв і коментарів щодо справ, які перебувають у його/її провадженні та інших суддів, не піддавати сумніву судові рішення, що набрали законної сили.

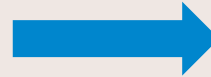
Конфіденційна інформація, отримана суддею під час виконання обов'язків, не повинна використовуватися або розголошуватися суддею з будь-якою метою, не пов'язаною з виконанням суддею повноважень.

Враховано кращі практики, які визначені в міжнародних актах з питань правосуддя

Стаття 13

Суддя, що перебуває на адміністративній посаді в суді, повинен утримуватися від поведінки, дій або висловлювань, які можуть призвести до виникнення сумнівів у єдиному статусі суддів і в те, що професійні судді здійснюють колективне вирішення питань організації роботи суду.

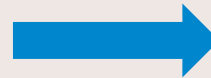
Стаття 13

Суддя, який виконує адміністративні функції, повинен поважати незалежність і неупередженість суду в цілому та кожного судді; не має вдаватися до дій чи вчинків, які можуть бути загрозою суддівської незалежності, безсторонності та рівності.

Запропонована редакція точніше визначає стандарти етичної поведінки судді, який/яка виконує адміністративні функції

Стаття 14

Суддя повинен уникати позапроцесуальних взаємовідносин з одним із учасників процесу або його представником у справі за відсутності інших учасників процесу.

Стаття 14

Суддя не має допускати позапроцесуальних взаємовідносин з учасниками судового процесу у справі, що перебуває у його/її провадженні.

Суддя має уникати поведінки, що може викликати сумнів чи створити враження про наявність у судді прихильності чи упередженого ставлення до учасників справи чи їх представників.

Більш чітко викладено обов'язок судді щодо уникнення позапроцесуальних взаємовідносин

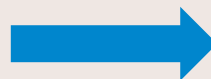
Стаття 15

~~Неупереджений розгляд справ є основним обов'язком судді.~~

Суддя має право заявити самовідвід у випадках, передбачених процесуальним законодавством, у разі наявності упередженості щодо одного з учасників процесу, а також у випадку, якщо судді з його власних джерел стали відомі докази чи факти, які можуть вплинути на результат розгляду справи.

Суддя не повинен зловживати правом на самовідвід.

~~Суддя заявляє самовідвід від участі в розгляді справи у разі неможливості ухвалення ним об'єктивного рішення у справі.~~

Стаття 15

Суддя заявляє самовідвід у випадках, передбачених процесуальним законом.

У разі виникнення сумнівів у судді щодо його неупередженості у результаті розгляду справи суддя має право заявити самовідвід.

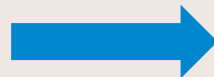
Суддя не повинен зловживати правом на самовідвід

Враховано кращі практики, які визначені в міжнародних актів з питань правосуддя

Стаття 16

Стаття відсутня

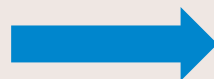
Стаття 16

Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це не впливає на незалежність та неупередженість судді, не стосується оцінки доказів і процесу ухвалення рішень та не порушує вимог законодавства.

Враховано кращі практики, які містять рекомендації щодо використання технологій штучного інтелекту під час здійснення правосуддя

Стаття 17

Стаття відсутня

Стаття 17

Суддя сумлінно та відповідально виконує професійні обов'язки, не пов'язані зі здійсненням правосуддя, в тому числі щодо участі у суддівському самоврядуванні.

Враховано можливий ризик неналежного виконання обов'язків щодо участі у самоврядуванні. Це положення покликане попередити ситуації недобросовісного виконання таких обов'язків

РОЗДІЛ III

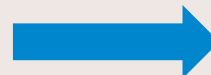
ПОЗАСУДОВА ПОВЕДІНКА СУДДІ

Стаття 16 (18)

Суддя не може належати до політичних партій і професійних спілок, брати участь у будь-якій політичній діяльності, мати представницький мандат, обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової, викладацької та творчої. Суддя повинен надавати пріоритет здійсненню правосуддя над усіма іншими видами діяльності.

Стаття 18

Суддя не може належати до політичної партії **чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках**, обіймати будь-які інші оплачувані посади, **здійснювати** іншу оплачувану **діяльність**, окрім наукової, викладацької та творчої.

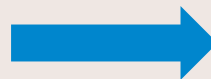
Суддя повинен надавати пріоритет здійсненню правосуддя над усіма іншими видами діяльності.

Запропонована редакція містить детальніше регулювання щодо нейтральності судді та публічної поведінки, приведено зміст статті до положень статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII від 2 червня 2016 року

Стаття 17 (19)

Суддя має право брати участь у громадській діяльності, публічних заходах, якщо вони не завдають шкоди його статусу, авторитету суду і не можуть вплинути на здійснення правосуддя, проте повинен уникати взаємовідносин, які можуть вплинути на незалежність та неупередженість судді.

Стаття 19

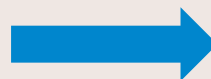
Суддя має право брати участь у громадській діяльності, публічних заходах, якщо це не завдає шкоди статусу судді, авторитету суду та судової влади і не може вплинути на здійснення правосуддя.

Суддя повинен уникати взаємовідносин, що викликать сумнів у його незалежності та безсторонності.

Запропонована редакція містить точніші положення щодо участі судді у публічних заходах

Стаття 18 (20)

Суддя повинен бути обізнаним про свої майнові інтереси та вживати розумних заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї.

Стаття 20

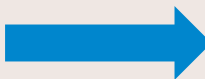
Суддя повинен бути обізнаним про свої майнові інтереси та вживати розумних заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї.

Стаття залишилась без змін

Стаття 19

Суддя повинен врахувати, що сімейні, соціальні взаємовідносини чи будь-які інші стосунки та втручання з боку органів державної влади не мають впливати на поведінку судді чи ухвалення судових рішень.

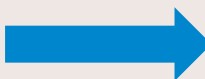

Стаття 19

Стаття видалена.

Стаття 20 (21)

Участь судді у соціальних мережах, Інтернет-форумах та застосування ним інших форм спілкування в мережі Інтернет є допустимими, проте суддя може розміщувати, коментувати лише ту інформацію, використання якої не завдає шкоди авторитету судді та судової влади.

Стаття 21

Участь судді у соціальних мережах, інтернет-форумах та застосування ним інших форм спілкування в мережі «Інтернет» є допустимою.

Користування суддею соціальними мережами має бути стриманим, поміркованим та обережним.

Суддя може розміщувати, коментувати лише ту інформацію, використання якої не завдає шкоди авторитету судді та судової влади.

Враховано положення кращих міжнародних порівняльних практик щодо використання суддями соціальних мереж, зокрема Висновку КРЄС № 25 (2022) про свободу вираження поглядів суддів

РОЗДІЛ IV.

ПОДАЛЬШІ КРОКИ

1. Затвердження нової редакції Кодексу на XX з'їзді суддів України 18-19 вересня 2024 року
2. Підготовка та затвердження коментаря до Кодексу радою суддів України

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ